

بررسی نیازهای آموزشی بیماران تحت اعمال جراحی عمومی در بیمارستان آموزشی

درمانی امام خمینی ارومیه در سال ۱۳۸۱

حمیده خلیلزاده^۱ - پریچهر امینی^۲ - معصومه همتی^۳ - ژاله نانبخش^۴ - پروین میرمحمدی^۵ - منصوره وظیفه اصل^۶

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی
سال دوم، اول، بهار ۱۳۸۳

چکیده

مقدمه: انجام عمل جراحی بسته به فاکتورهای روانی-اجتماعی و فیزیولوژیک برای هر بیمار یک تجربه منحصر به فرد است. جراحی، تنش‌زاست و خطر بالقوه برای سلامت بیمار دارد و می‌تواند در هر مرحله احساس رضایت بیمار تداخل ایجاد کند. از این رو مراقبت‌های پرستاری دوران جراحی به خصوص آموزش قبل از عمل، بر اساس نیازهای بیماران از اهمیت بسزایی برخوردار است. بیماران آگاه بیش از سایرین در فرآیند بهبودی مشارکت کرده و دوران نقاهت کوتاهی را با کمترین درد و عارضه سپری می‌کنند در ضمن آموزش روش‌های صحیح، کنترل درد و غلبه بر اضطراب نقش عمده‌ای در تامین راحتی بیمار در مرحله بعد از عمل دارد. لذا این تحقیق با هدف تعیین نیازهای آموزشی بیماران تحت عمل جراحی انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: این پژوهش به صورت توصیفی و به منظور تعیین نیازهای آموزشی بیماران تحت عمل جراحی انجام گرفته است، ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه تنظیمی توسط پژوهشگران است. پژوهش در مرکز آموزشی-درمانی بیمارستان امام خمینی ارومیه وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ارومیه انجام شد، نمونه‌های پژوهش به روش در دسترس برای مطالعه انتخاب گردیدند.

نتایج: یافته‌های پژوهش نشان داد که بیشترین درصد نمونه‌های پژوهش به ترتیب (۶۳/۳٪ زن، ۹۱/۳٪ متاهل، ۴۲/۳٪ سواد ابتدایی، ۶۵/۴٪ بدون تجربه عمل جراحی قبلی بودند). ۲۰ درصد نمونه‌ها در مورد نکات آموزش مربوط به مراقبت‌های قبل از عمل از آگاهی متوسط و ۵۰ درصد از آگاهی خوب برخوردار بودند همچنین ۶۰ درصد نمونه‌ها از نکات آموزش مراقبت‌های بعد از عمل جراحی دارای آگاهی ضعیف و ۴۰ درصد دارای آگاهی خوب بودند.

بحث و نتیجه‌گیری: تجزیه و تحلیل آماری نشان داد که اکثر نمونه‌های مورد پژوهش آموزش‌های لازم را در مورد مراقبت‌های بعد از عمل دریافت نکرده بودند نتایج حاصل بیانگر ضرورت توجه بیشتر مسئولان و پرستاران بیمارستان به نیازهای آموزشی بیماران و آموزش مراقبت‌های دوران جراحی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: نیازهای آموزشی-اعمال جراحی عمومی

- ۱- کارشناس ارشد پرستاری داخلی و جراحی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۲- کارشناس پرستاری مربی آموزشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۳- کارشناس ارشد پرستاری داخلی و جراحی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۴- کارشناس پرستاری مربی آموزشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۵- کارشناس پرستاری مربی و آموزشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۶- کارشناس پرستاری مربی و آموزشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

مقدمه

عمل جراحی برای هر بیمار یک تجربه اختصاصی و منحصر به فرد است، جراحی عامل ایجاد کننده استرس است که واکنش‌های فیزیولوژیکی و روانی نظیر اضطراب و ترس را ایجاد کرده و می‌تواند یک ریسک بالقوه و با اهمیت جهت به مخاطره انداختن سلامت بیمار باشد. (۱)

هر روز هزاران نفر تحت اعمال جراحی قرار می‌گیرند که در روند بهبودی نیاز به مراقبت‌های ماهرانه و آگاهانه پرستاران دارند. پرستاری دوران عمل جراحی اصطلاح جامعی است که سه مرحله تجربه جراحی یعنی قبل از عمل، در حین عمل و بعد از عمل را در بر می‌گیرد. (۲)

هر یک از مراحل در زمان خاصی از سلسله وقایع تجربه جراحی شروع و تمام می‌شود مرحله قبل از عمل مبتنی بر فعالیت‌هایی از جمله گرفتن تاریخچه بیماری، معاینات فیزیکی، آمادگی‌های قبل عمل و دیگر موارد است.

علاوه بر مراحل فوق یکی از مهم‌ترین برنامه‌های مراقبت قبل از عمل آموزش به بیماران است.

هدف از آموزش، کمک به کاهش اضطراب، آماده کردن بیماران برای عمل جراحی، تغییر رفتارهای نامناسب، تاثیر بر دوران بهبودی و برقراری رضایت بیماران می‌باشد. آموزش در این مرحله از

اهمیت به سزایی برخوردار است زیرا بیماران آگاه بیش از سایرین قادرند که در فرآیندهای بهبودی شرکت نمایند در نتیجه عوارض کمتری را بعد از عمل تجربه خواهند نمود. محتویات برنامه آموزشی و روش آن بر اساس نیازهای آموزشی بیمار که در طی مصاحبه، بررسی‌ها و معاینات فیزیکی مشخص گردیده برنامه‌ریزی می‌شود. (۳)

اطلاعاتی که قبل از عمل به بیمار داده می‌شود به زمینه جسمی، روانی، علاقه‌مندی و میزان استرس بیمار بستگی دارد، اکثر بیماران نیازمند کسب اطلاعاتی در مورد تست‌ها، فعالیت‌های قبل از عمل، حوادث مربوط به عمل جراحی در دوره بعد از عمل، آموزش شیوه‌های کاهش درد و اضطراب از جمله تمرینات تنفس عمیق، آرام‌سازی بدن، غلتیدن در تخت و سایر موارد هستند. (۴)

از این رو نقش موثر و آموزشی پرستاران قبل از عمل جراحی مشخص می‌گردد، این تحقیق با هدف تعیین نیازهای آموزشی بیماران تحت عمل جراحی در مرکز آموزشی درمانی امام خمینی ارومیه در سال ۱۳۸۱ انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

این پژوهش به صورت توصیفی به منظور تعیین نیازهای آموزشی بیماران تحت عمل جراحی به

اجرا درآمد. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای است مشتمل بر دو بخش:

بخش اول: شامل سئوالاتی در خصوص نیازهای آموزشی بیماران قبل از عمل جراحی و بخش دوم: سئوالاتی در خصوص نیازهای آموزشی بیماران بعد از عمل جراحی. واحدهای مورد پژوهش به روش در دسترس از بیماران بخش های جراحی زنان و مردان بیمارستان امام خمینی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ارومیه انتخاب شدند.

نتایج

یافته های پژوهش نشان داد که از کل نمونه‌های مورد بررسی بیشترین درصد به ترتیب ۶۳/۳٪ زن، ۹۱/۳٪ متاهل، ۴۲/۳٪ دارای مدارک تحصیلی

(جدول شماره ۱)

توزیع فراوانی مطلق و نسبی بیماران تحت عمل جراحی بر حسب میزان آگاهی

از آموزش‌های قبل و بعد از عمل

نوع آزمایش		قبل از عمل		بعد از عمل	
میزان آگاهی		تعداد	درصد	تعداد	درصد
ضعیف		۶	۲۰	۱۸	۶۰
متوسط		۹	۳۰	۰	۰
خوب		۱۵	۵۰	۱۲	۴۰
جمع		۳۰	۱۰۰	۳۰	۱۰۰

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از این پژوهش با اکثر تحقیقات مشابه هم‌خوانی دارد از جمله تحقیقی که تحت عنوان (بررسی آگاهی بیماران در خصوص

در سطح ابتدایی و ۶۵/۴٪ بدون تجربه عمل جراحی قبلی بودند. اطلاعات جمع‌آوری شده در زمینه میزان آگاهی بیماران در خصوص مراقبت‌های قبل از عمل نشان داد که سطح آگاهی در ۵۰٪ موارد خوب، ۳۰٪ موارد متوسط و ۲۰٪ موارد ضعیف بود میزان آگاهی بیماران در خصوص مراقبت‌های بعد عمل به ترتیب در ۴۰٪ موارد خوب و در ۶۰٪ موارد ضعیف بود. (جدول شماره ۱)

بررسی‌ها نشان داد منبع کسب اطلاعات در ۹۰٪ موارد پرستاران و در ۱۰٪ موارد پزشکانف خود بیمار و یا سایرین بوده است.

ناراحتی‌های بعد از عمل) در دو گروه از بیماران بخش ژینکولوژی انجام یافت نشان داد گروه اول که تحت آموزش قبل از عمل قرار نگرفته بودند ۴۹٪ اطلاعات جزئی در خصوص

مطب و حدود ۴۰٪ اصلاح تجربه‌ای نداشتند. بررسی مجدد بعد از آموزش نشان داد که ۴۳٪ از کل نمونه‌ها آموزش را مثبت ارزیابی کردند، به خصوص آموزشی که توسط پرستاران ارائه شده بود. (۶) نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بیماران تحت اعمال جراحی در زمینه مراقبت‌های دوران جراحی نیاز به آموزش دارند. افزایش سطح آگاهی این افراد نه تنها سبب مشارکت فعال مددجویان در امر مراقبت از خود می‌شود بلکه باعث بهبود کیفیت مراقبت‌های پرستاری، تسریع بهبودی بیمار، پیشگیری از عوارض بعد از عمل و کاهش هزینه‌های درمانی می‌گردد.

5- jolley . sve. "patient information on post operative sickness":nursing standard, 27, 2000.

6- dono jan, saron. "education effective ness on operative patient".Internet, 2000

ناراحتی‌های بعد از عمل و ۴۸٪ اصلاً اطلاعات نداشتند در حالی که در گروه دوم مورد بررسی که نحت آموزش قرار گرفته بودند ۸۶٪ از آگاهی بالا و ۵٪ از آگاهی کم برخوردار بودند، نتایج نشان دهنده تأثیر آموزش بر کاهش اضطراب، تغییر نگرش و تسریع بهبودی و رضایت بیمار بود. (۵) در تحقیقی دیگر تحت عنوان (بررسی میزان تاثیر آموزش قبل از عمل در بیماران تحت اعمال جراحی) در سه گروه اعمال جراحی بزرگ اختصاصی، اعمال جراحی عمومی و اعمال جراحی کوچک انجام یافت نشان داد قبل از آموزش ۲۵٪ سابقه بستری قبلی، ۱۵٪ سابقه ویزیت جراح در

منابع

- ۱- فیپس: پرستاری داخلی جراحی، مهرداد صلاحی، تهران، انتشارات بشری، ۱۳۷۵
- ۲- برونر سوادراث: پرستاری داخلی جراحی مرتضی دلاورخان و پروانه بشیریان، تهران: انتشارات بشری، ۱۳۷۵
- ۳- برونر، سوادراث: پرستاری در اتاق عمل، مرتضی دلاورخان و پروانه بشیریان، تهران: انتشارات بشری، ۱۳۷۳
- ۴- دهکری، قاسم: پرستاری اتاق عمل، تهران: انتشارات بشری، ۱۳۷۳

Study of Education Needs of Operated Patients in Imam

Khomeini Hospital in Urmia in 1381

I-Khalilzadeh¹, P. Amini² M.Hemmati³, P. Mirmohammadi⁴, M. Vasife Asl⁵

Abstract:

Introduction: Operation depends on psychosocial and physiologic factors of patients and is unique experience for every body. It is a stressor and a potential risk for his or her health and interrupts in satisfaction. Awarded patients take part in recovery process and a short recovery period of pain complications will be appeared. Education of correct care methods, control of pain and anxiety can help patients after operating phase.

Materials & Methods: A descriptive study for determining of educational needs of operated patients was done by a questionnaire in Imam Khomeini hospital in Urmia.

Results: Most of cases were female (63.3%), married (91.3%), graduated from primary school (42.3%) and (65.4%) of them were operated for the first time. 20% of them had a middle knowledge and 50% had a good knowledge about pre-operation cares 60% of cases had a poor knowledge a 40% had a good knowledge about post-operation cares.

Discussion: Most of cases didn't know about education of post-operation care. Many works must be done about teaching them Nurses and other health professionals.

Keywords: Educational Needs, General Operation

¹-Instructor of Nursing, Urmia University of Medical Sciences

²-B, S of nursing, Urmia University of Medical Sciences

³-Instructor of Nursing Urmia University of Medical Sciences

⁴-B, S of Nursing, Urmia University of Medical Sciences

⁵-B, S of Nursing, Urmia University of Medical Sciences

